

Metodbilaga till rapport 2025:7 Orsaker till minskad sanktionsgrad hos arbetslöshetskassorna

En granskning av underrättelser där det kan antas att den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten

Innehåll

1	Syfte med bilagan och statistiken	3
1.1	Statistikens syfte och mottagare.....	3
2	Undersökningsdesign.....	3
2.1	Variabler och referenstider	3
2.1.1	Variabler.....	3
2.1.2	Referenstider	4
2.2	Populationer och objekt.....	4
2.2.1	Målpopulation.....	4
2.2.2	Rampopulation.....	4
2.3	Urvalsmetod.....	5
2.4	Insamlingsmetod	6
2.5	Bearbetningar och kontroller	6
2.5.1	Bearbetningar	6
2.5.2	Granskning.....	7
2.5.3	Röjandekontroll.....	7
2.6	Skattningar.....	7
2.6.1	Antaganden för skattningar.....	7
2.6.2	Konfidensintervall.....	7
3	Kvalitet	8
3.1	Tillförlitlighet totalt	8
3.2	Osäkerhetskällor	8
3.2.1	Urval.....	8
3.2.2	Ramtäckning	8
3.2.3	Mätning	8
3.2.4	Bortfall.....	9
3.2.5	Bearbetning.....	9
3.3	Jämförbarhet.....	9
4	Tillgång till och behandling av personuppgifter	10
4.1	Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
4.2	Bevarande och gallring	10
4.3	Uppgiftsskyldighet.....	10
5	Granskningsmall	11

1 Syfte med bilagan och statistiken

Detta dokument är en bilaga till rapporten Orsaker till minskad sanktionsgrad hos arbetslöshetskassorna. Metodbilagan syftar till att beskriva ärendegranskningens design och genomförande, samt kvaliteten på den statistik relaterad till ärendegranskningen som presenteras i rapporten.

Ansvariga för statistiken i denna granskning var Eva Nordström och Jenny Rosell. Kontakta statistik@iaf.se vid frågor.

1.1 Statistikens syfte och mottagare

Statistiken i rapporten beskriver en ärendegranskning som vi har gjort på tre arbetslöshetskassor. Vi har granskat prövade underrättelser som har lämnats utan åtgärd och därmed inte lett till sanktion. I denna bilaga kallar vi dessa ärenden fortsättningsvis för ”bifallsbeslut”, även om den korrekta benämningen är ”underrättelser som lämnats utan åtgärd”.

Syftet med ärendegranskningen har varit att granska bifallsbesluten hos arbetslöshetskassorna och se om vissa orsaker har blivit vanligare över tid. Bifallsbesluten har nämligen ökat över tid, vilket har gjort att sanktionsgraden minskat och stannat på en lägre nivå. Minskningen av sanktionsgraden skedde i samband med att Arbetsförmedlingen våren 2021 och november 2022 skärpte kraven på antal sökta arbeten. Huvudsakliga mottagare av statistiken är IAF och a-kassorna.

2 Undersökningsdesign

I det här kapitlet beskriver vi vilka data som har samlats in i samband med ärendegranskningen och vilka statistiska mått vi har använt. Vi beskriver även hur data har samlats in och vilka skattningsmetoder som vi har använt.

2.1 Variabler och referenstider

2.1.1 Variabler

Variablerna består av resultatet av ärendegranskningen, vilket omfattar uppgifter som IAF har samlat in med hjälp av en granskningsmall. Vi skattar andelar och antal. Resultaten redovisas för totalen och uppdelat på de tre undersökta perioderna.

2.1.2 Referenstider

Vi har granskat ärenden som hämtats från tre olika perioder mellan år 2020 och 2023. Ärendena som ingår har inkommit under följande perioder:

Period 1: 1 december 2020–28 februari 2021.

Period 2: 1 februari–30 april 2022.

Period 3: 1 februari–30 april 2023.

Den första perioden är vald då den infaller innan Arbetsförmedlingen höjde nivån för antal sökta arbeten som krävs för när en underrättelse ska skickas. Fram till den 31 mars 2021 räckte det att söka 1 arbete för att en arbetssökande med arbetslöshetsersättning bedömdes aktivt ha sökt lämpliga arbeten. Den 1 april 2021 höjdes kravet till 2 arbeten, vilket sedan ökade till 3 arbeten den 1 maj och 4 arbeten den 1 juni samma år.

Den andra perioden valdes för att de månaderna ligger en tid efter att kraven på antal sökta arbeten höjts till 4 arbeten och innan kraven höjdes ytterligare den 1 december 2022. Antalet som krävdes efter den 1 december 2022 var i normalfallet 6 sökta arbeten per månad.

Den tredje perioden valdes för att den ligger en tid efter att kravet på antal sökta arbeten den 1 december 2022 höjdes till 6 arbeten och för att eventuell påverkan av denna höjning ska kunna upptäckas.

2.2 Populationer och objekt

2.2.1 Målpopulation

Målpopulation är arbetssökande som tillhör någon av de tre arbetslöshetskassorna Alfa, Kommunalarbetarnas eller Unionens och inte har bedömts vara aktivt arbetssökande enligt lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) under någon av de tre undersökta perioderna. Arbetslöshetskassan ska också ha prövat underrättelsen för sanktion men beslutat att lämna underrättelsen utan åtgärd och därmed inte ge sanktion (bifallsbeslut). Målobjekt är de bifallsbeslut som vi har granskat. En arbetssökande kan, rent teoretiskt, ha fått flera beslut om bifall under perioderna.

2.2.2 Rampopulation

Registerdata från IAF:s statistik- och tillsynsdatas har använts för att skapa rampopulationen. Rampopulationen är densamma som målpopulationen.

2.3 Urvalsmetod

Vi har dragit ett stratifierat obundet slumpmässigt urval (STOSU) på omkring 200 personer per undersökningsperiod ur rampopulationen som bestod av personer som fått bifallsbeslut. Den stratifieringsmetod vi använt är ett så kallat proportionellt stratifierat urval (PSU), vilket innebär att urvalet i varje urvalsperiod har fördelats i samma proportioner mellan strata som populationen är uppdelad i strata. Undantaget är strata där populationen består av högst 5 personer, där drogs i stället ett totalurval. Rampopulationen togs fram i augusti 2024 och urvalet drogs samma månad. Antalet strata per undersökningsperiod är 15 och dessa är uppdelade på 3 arbetslöshetskassor, 3 olika grader av arbetslöshet och 3 olika nivåer där man klassas som aktivt arbetssökande eller inte baserat på antal sökta arbeten och om man klarat den aktuella gränsen under perioden.

Nedan redovisas de variabler som urvalet har baserats på.

Arbetslöshetskassa

- Alfa
- Kommunal
- Unionen

Grad av arbetslöshet

- Heltidsarbetslösa
- Deltidsarbetslösa
- Ingen arbetslöshetskassa

Den grupp som kallas ”ingen arbetslöshetskassa” består främst av arbetssökande som är i en avstängningsperiod. Där ingår även personer som har skickat in en aktivitetsrapport men inte har ansökt om arbetslöshetsersättning.

Aktivt arbetssökande eller inte

- Klarat gränsen för sökta arbeten
- Inte klarat gränsen för sökta arbeten
- Ingen gräns finns

Dessa gränser är olika beroende på grad av arbetslöshet och period. Kategorin ”Klarat gränsen för sökta arbeten” innebär i period 1 att den arbetssökande ska ha sökt minst 1 arbete, oavsett om personen är heltids- eller deltidsarbetslös. En heltidsarbetslös ska i period 2 ha sökt minst 4 arbeten och i period 3 ha sökt minst 6 arbeten. Antalet arbeten som en deltidsarbetslös ska ha sökt i period 2 och 3 beror på

i vilken utsträckning personen arbetat. För enkelhetens skull drar vi gränsen vid hälften av antalet arbeten som en heltidsarbetslös ska ha sökt.

Kategorin ”Inte klarat gränsen för sökta arbeten” innehåller de arbetsökande som är heltids- eller deltidsarbetslösa och inte sökt det antal arbeten som anses som tillräckligt antal i respektive period, se ovan.

I kategorin ”ingen gräns finns” ingår endast personer i gruppen ”ingen arbetslöshetskassa”.

Vi har dragit ett obundet slumpmässigt urval (OSU) ur rampopulationen. Urvalsstorleken har skattats med formeln för ett obundet slumpmässigt urval (OSU), men för respektive stratum.

Urvalsstorleken för att skatta en andel för ett OSU ges av formeln:

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}}$$

där $n_0 = z_{\alpha/2}^2 s^2 / e^2$, n är urvalsstorleken, N är populationstotalen, z är ett värde från den standardiserade normalfördelningen, $s^2 = p(1 - p)$ och e är felmarginalen. e sattes till 0,025, p sattes till 0,5 och för att få ett 95-procentigt konfidensintervall sattes z till 1,96.

2.4 Insamlingsmetod

Vi valde ut de tre arbetslöshetskassorna Alfa, Kommunalarbetarnas och Unionens arbetslöshetskassa för att granska ett urval av deras bifallsärenden från tre olika perioder. För att granska ärendena har IAF besökt de tre arbetslöshetskassorna och fått tillgång till deras system. Vid ärendegranskningen användes en digital granskningsmall som innehåller förformulerade frågor och svarsalternativ.

Datainsamlingen gjordes under september till november 2024. Granskningsmallen finns sist i detta dokument.

2.5 Bearbetningar och kontroller

2.5.1 Bearbetningar

Data från granskningsverktyget läggs automatiskt in i en tabell i IAF:s statistik- och tillsynsdatas. När granskningen var klar hämtades data därifrån till Excel respektive Stata. Logiska kontroller har gjorts för att säkerställa att

granskningsgruppen inte har fyllt i ologiska svar i granskningsmallen och för att se till att rätt antal ärenden har granskats i alla strata.

2.5.2 Granskning

Data från ärendegranskningen har tagits fram utifrån en granskningsmall. Se bilagan i den här rapporten. Vi har gjort vissa logiska kontroller av datamaterialet. Om till exempel andelar skattas så ska dessa summeras till 100 procent.

2.5.3 Röjandekontroll

Röjandekontroll har beaktats, men är ej aktuellt i den här rapporten.

2.6 Skattningar

2.6.1 Antaganden för skattningar

Skattningsförfarandet utgår från undersökningens design. Vi har inte kompenserat för bortfall i ärendegranskningen eftersom bortfallets omfattning var mycket begränsat och inte bedömdes påverka resultaten.

Skattningarna har viktats upp för att motsvara samtliga prövade underrättelser. Hänsyn har tagits till att antalet prövade underrättelser är olika i de tre undersökta perioderna.

2.6.2 Konfidensintervall

Den statistiska osäkerheten beror på att undersökningen är baserad på ett urval. Osäkerhetstalen redovisas i form av ett 95-procentigt konfidensintervall. Vid behov har vi gjort logiska justeringar av konfidensintervallens gränser. Om exempelvis den nedre intervallgränsen hamnar mindre än eller lika med noll när vi skattar antal svar så sätts det nedre gränsvärdet till det faktiska antalet observerade svar i urvalet. Om den övre intervallgränsen för antal svar överstiger antalet i rampopulationen så sätts det övre gränsvärdet till antalet i rampopulationen.

3 Kvalitet

3.1 Tillförlitlighet totalt

Den totala tillförlitligheten påverkas av ett antal osäkerhetskällor som går igenom nedan. Det totala felet i en undersökning är summan av urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel. Mätfel bedöms vara den viktigaste felkällan för denna undersöknings tillförlitlighet. Denna typ av fel kan förekomma i samtliga ärendegranskningar, eftersom de baseras på manuella bedömningar av IAF:s ärendegranskare. Mätfel kan leda till snedvridna resultat.

3.2 Osäkerhetskällor

3.2.1 Urval

Den avvikelse som fås mellan värdet på skattningen i urvalet och värdet man skulle ha fått i en totalundersökning kallas för urvalsfel. Det slumpmässiga felet redovisas i form av 95-procentiga konfidensintervall, det vill säga intervall som med 95 procents sannolikhet innehåller det sanna värdet, förutsatt att det inte finns några systematiska fel.

3.2.2 Ramtäckning

Individer som finns med i rampopulationen men inte ingår i målpopulationen utgör övertäckning. Motsatsen till detta kallas undertäckning och betyder att det finns individer som tillhör målpopulationen men inte rampopulationen. I denna granskning finns det sex individer med skyddad identitet som utgör undertäckning. Ramen för ärendegranskningen utgår från en ögonblicksbild av en kombination av tabeller i IAF:s statistik- och tillsynsdatas. Det kan förekomma mindre täckningsbrister på grund av att vi i överföringen av uppgifter från Arbetsförmedlingen och arbetslöshetskassorna inte har fått all information som vi behöver. Vi gör bedömningen att risken är mycket begränsad.

3.2.3 Mätning

Mätfel är skillnaden mellan det erhållna och det sanna värdet. Dessa fel kan vara såväl slumpmässiga som systematiska. Slumpmässiga mätfel kan uppkomma när en person som granskar ärenden råkar klicka i fel svarsalternativ i en granskningsmall. Det är önskvärt att ha en låg grad av slumpvariation, dvs. en hög reliabilitet i

mätningen. Systematiska mätfel kan uppstå när en fråga eller ett svarsalternativ är oklart formulerat och någon av de personer som granskar ärenden tolkar frågan eller svarsalternativet fel, vilket kan resultera i att resultaten blir snedvridna.

I en undersökning är det önskvärt att ha en hög validitet, dvs. att man mäter det man vill mäta. Denna typ av systematiska fel kan uppkomma om en fråga är formulerad på ett sådant sätt att den inte fångar in det som den är avsedd att mäta. Vi bedömer dock att risken för validitetsfel är relativt liten.

IAF har besökt arbetslöshetskassorna för att kunna ärendegranska de bifallsbeslut som arbetslöshetskassorna fattat. Datainsamlingen har gjorts med hjälp av förformulerade frågor och svarsalternativ i en granskningsmall. För att minska risken för mätfel har avstämningar gjorts löpande för att diskutera svåra ärenden. Data har samlats in från september till november 2024.

3.2.4 Bortfall

Vi har inte kompenserat för bortfall i ärendegranskningen, då bortfallets omfattning var mycket begränsat och inte bedömdes påverka resultaten.

3.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel kan uppkomma vid felaktig inmatning i granskningsmallen, genom felaktig programkod i beräkning eller vid hantering av datamaterialet. I denna ärendegranskning används en digital granskningsmall vilket minskar risken för bearbetningsfel. Även vid hantering av datamaterialet kan bearbetningsfel inträffa. Skript och resultat har kvalitetsgranskats internt för att minska risken för fel.

3.3 Jämförbarhet

Det här är den första gången som IAF undersöker orsaker till att sanktionsgraden har minskat eftersom sanktionsgraden tidigare har legat på en stabil och hög nivå. Det är därmed inte aktuellt att jämföra resultaten med någon tidigare rapport.

Statistiken kan i regel jämföras mellan grupper, men bör göras med försiktighet eller undvikas när grupperna utgörs av få observationer.

4 Tillgång till och behandling av personuppgifter

4.1 Sekretess och personuppgiftsbehandling

Uppgifter som IAF samlar in för sin tillsyn omfattas av samma sekretess som uppgifterna omfattades av hos uppgiftslämnaren, när de kommer in till IAF. Detta följer av 11 kap 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL).

I 28 kap OSL finns bestämmelser om sekretess hos arbetslöshetskassorna (13 §).

IAF behandlar personuppgifter enligt GDPR, enligt lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, enligt lagen (2006:469) och förordningen (2008:936) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

4.2 Bevarande och gallring

Reglerna för gallring av uppgifter som IAF behandlar för sin tillsyn framgår av 15 § lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

Personuppgifter som behandlas för tillsyn ska gallras två år efter utgången av det år då behandlingen av uppgifterna har avslutats i ett ärende hos den handläggande myndigheten. Om personuppgifter enligt första stycket behövs för statistiska eller vetenskapliga ändamål ska de gallras tio år efter det att uppgifterna avskildes för dessa ändamål.

4.3 Uppgiftsskyldighet

En arbetslöshetskassa skall enligt 90 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor lämna uppgifter till IAF för tillsyn och uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen. Vilka uppgifter som omfattas av denna skyldighet specificeras ytterligare i 5–7 §§ i förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor.

5 Granskningsmall

Kartläggningen	Svarsalternativ
A-kassans beslut enligt beslutsbrev.	Bifall Avskrivning Avslag Oklart Brev saknas
Orsak till underrättelsen.	För få sökta jobb. Redovisade jobb gäller annan månad. Samma jobb angivet flera gånger. Kan ej styrka sökta jobb efter stickprov. Ej utökat geografiskt eller yrkesmässigt. Redovisade jobb är i utlandet. Ej kvalificerad för sökta jobb. Annan 43 punkt. Oklart.
Finns det en handlingsplan?	Ja Nej Oklart, saknas i ärendet
Om ja, ange datum på aktuell handlingsplan.	Fritext
Finns det ett sökintervall i handlingsplanen?	Ja, automatiskt Ja, manuellt Ja, både automatiskt och manuellt Nej Handlingsplan saknas
Vid automatiskt, ange intervall.	Fritext
Vid manuellt, ange intervall.	Fritext
Antalet sökta arbeten för månaden	Fritext
Har a-kassan kommunicerat?	Ja Nej Oklart
Har den sökande svarat?	Ja Nej Oklart

A-kassans skäl för att lämna underrättelsen utan åtgärd.

1. Hänsyn har tagits till att det finns tid utan ersättning i den månad aktivitetsrapporten och underrättelsen avser.
 2. Hänsyn har tagits till att de arbetssökande har påbörjat eller inom en snar framtid ska påbörja ett arbete, studier, föräldraledighet etcetera på heltid och därmed inte längre varit aktuell som arbetssökande.
 3. Arbetsförmedlingen har i efterhand till a-kassan tillfört flera sökta arbeten som inte fanns i aktivitetsrapporten från början. Den arbetssökande har kompletterat med dem till Arbetsförmedlingen.
 4. Den arbetssökande har till a-kassan kompletterat med fler sökta arbeten som inte fanns i aktivitetsrapporten från början.
 5. Den arbetssökande har kunnat styrka sökta arbeten till a-kassan efter att inte ha gjort det i Arbetsförmedlingens utredning efter deras stickprovskontroll.
 6. A-kassan har bedömt att den arbetssökande inte behöver styrka de sökta arbeten som Arbetsförmedlingen begärt i sin stickprovskontroll.
 7. Den arbetssökande har angivit sökta arbeten för fel månad på sin aktivitetsrapport, men efter a-kassans utredning så framkommer det att arbetena faktiskt söktes under den aktuella månaden.
 8. Den arbetssökande har i sin aktuella handlingsplan ett sökintervall och har sökt arbeten i den omfattningen. Eller så har den arbetssökande flera motstridiga sökintervall i sin handlingsplan och har sökt arbeten i den lägre omfattningen. Vidare finns här ärenden där den arbetssökande har gjort det troligt att hen haft en överenskommelse med eller fått information av arbetsförmedlare om att hen förväntas söka ett visst antal arbeten, men där detta inte har dokumenterats i handlingsplanen. Hen har sökt enligt överenskommelsen.
 9. Den arbetssökandes aktuella handlingsplan har inget angivet antal arbeten att söka för den månad aktivitetsrapporten avsåg. A-kassan har bedömt att de arbeten som söktes har varit tillräckligt.
 10. Den arbetssökande har under den månad som aktivitetsrapporten avser ingen upprättad handlingsplan. Antingen saknas den helt eller så har den upprättats mycket sent i eller efter den månad som aktivitetsrapporten avser. A-kassan har bedömt att de arbeten som söktes har varit tillräckliga.
 11. Hänsyn har tagits till att den arbetssökande inte har förstått sina skyldigheter. Här finns även ärenden där a-kassan har sett till ömmande skäl för en låg sökaktivitet.
 12. Uppgifterna i underrättelsen kan inte styrkas.
-

13. Arbetsförmedlingen har i underrättelsen angett att den arbetssökande kan antas ha angivit samma arbete som sökts flera gånger på samma aktivitetsrapport. A-kassan anser att det inte är samma arbete, eller att de andra unika sökta arbetena var tillräckliga.

14. Arbetsförmedlingen har i underrättelsen angett att den arbetssökande kan antas ha sökt samma arbete två månader i rad. A-kassan anser att det inte är samma arbete, eller att de andra unika sökta arbetena var tillräckliga.

15. Arbetsförmedlingen har i underrättelsen angett att den arbetssökande kan antas inte ha utökat sitt geografiska sökområde. A-kassan anser att den arbetssökande gjort det.

16. Arbetsförmedlingen har i underrättelsen angett att den arbetssökande kan antas vara okvalificerad för sökta arbeten. A-kassan anser att den arbetssökande varit kvalificerad.

17. Arbetsförmedlingen har i underrättelsen angett att den arbetssökande sökt arbeten utomlands. A-kassan anser att arbetet trots detta har varit lämpligt.

18. Hänsyn har tagits till andra aktiviteter som den arbetssökande företagit under månaden.

19. Olika oklarheter eller missförstånd vid ifyllandet och/eller granskningen av aktivitetsrapporten som gör att det ser ut som att det är få arbeten som sökts har retts ut hos a-kassan. Efter detta står det klart att det varit fler sökta arbeten.

20. IAF har inte kunnat utläsa i ärendet vad som gjort att a-kassan har bedömt att en sanktion inte är lämplig.

21. En underrättelse och en registrering "bifall" eller senare "beviljande" finns i ärendet, dock inget beslutsbrev.

22. En underrättelse och en registrering "bifall" eller senare "beviljande" finns i ärendet, men beslutsbrevet till den arbetssökande säger att ärendet avskrivits.

23. En underrättelse och en registrering "bifall" eller senare "beviljande" finns i ärendet, men beslutsbrevet till den arbetssökande säger att beslut om sanktion tagits i ärendet.

24. Den arbetssökande har inte fått någon arbetslöshetsersättning för den månad aktivitetsrapporten och underrättelsen avser.

25. Den arbetssökande har flera olika handlingsplaner som varit aktuella under olika delar av månaden som aktivitetsrapporten gäller. Det har funnits motstridiga

sökintervall i handlingsplanerna och den arbetssökande har sökt arbeten i den lägre omfattningen.

Eventuellt annat skäl till att lämna underrättelsen utan åtgärd. Fritext

